



**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

8. Vtrum vna realtio possit fundare aliam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

do natus Pauli, certum est, quod Paulus sit seruus Petri, & si album sit dissimile nigro, nigrum erit dissimile albo, & si homo sit sciens conclusionem, conclusio erit scita ab homine, nec vltus de hoc dubitat. Concedo etiam, quod ablata quacumque ratione accidentali termino relatiui, præter denominationem relatiuam, relatiuum dicitur ad illum terminum. Sed nego hinc sequi, quod relatio terminetur ad terminum, vt habet istam denominationem relatiuam: sicut enim omnes concedent, quod fundamentum non fundaret actu relationem, nisi esset actu relatio, & posito quod sit relatio, necessario fundat ipsam circumscripto quocumque alio, & tamen hoc non obstante fundamentum non habet formaliter fundare ab ipsa relatione: ita quamuis non referretur pater ad filium, nisi filius haberet filiationem, & posita filiatione, circumscriptis quibuscumque aliis, referretur ad ipsum, non sequitur, quod filius formaliter terminet relationem patris, vt habet denominationem illam relatiuam. Solum ergo sequitur, quod ista denominatio relatiua sit concomitans, aut sequens necessario terminationem relationis sic, vt à posteriori possit ex ea colligi, quod relatiuum terminetur, vel non terminetur.

102. *Obiicies secundo.* Non potest intelligi relatio sine eo, quod intelligatur correlatio, correlationes enim ex Philosopho sunt simul natura & cognitione: sed hoc non esset verum, nisi vnum ex illis esset terminus alterius, vel formalis vel materialis.

Respondeo primo, negando maiorem: probabile enim est, quod quis posset cognoscere aliquem habere relationem paternitatis, antequam cognosceret alium aliquem habere relationem filiationis: quamuis enim deduceret ex noua denominatione patris debere esse paternitatem in illo, qui sic denominatur, non videtur adeo necessarium, quod talem discursum applicet statim ad inferendum, quod daretur similiter filiationis relatio in filio.

Quod confirmatur, quia sicut potest quis intelligere relationem tertij generis, non intelligendo correlationem, eodem modo posset etiam intelligere similitudinem albi ad album non intelligendo aliam similitudinem in altero albo, imo debet necessario applicare alium discursum, ad colligendum, quod sit alia similitudo mutua. Ad probationem autem maioris dico non esse sensum Philosophi, quod relationes simul necessario cognoscantur, sed quod neutra ex natura sua præexigat cognitionem alterius.

Respondeo secundo, supponendo veritatem maioris, negando minorem: quia ratio cur relatio non possit intelligi sine correlatione non est, quod correlatio esset terminus eius; sed quod causæ determinantes intellectum, ad intelligendam relationem, sunt sufficienter applicatæ ad determinandum ipsum ad intelligendam correlationem, & propterea, cum sint causæ naturales, necessario determinant ipsum.

103. *Obiicies tertio,* in Diuinis paternitas habet pro termino filiationem, aut saltem filiatio est de ratione intrinsecè constitutiuam termini ipsius: ergo similiter in creatis. Propter hanc obiectionem *Complutenses* videntur existimasse suam sententiam congruentiorem Christianæ Philosophiæ, & Theologiæ.

Respondeo negando consequentiam: & ratio disparitatis est, quod filiatio sit constitutiuam filij in esse personæ realiter distinctæ à patre; & cum terminus debeat esse realiter distinctus à re relata, hinc filiatio intrinsecè ingreditur constitutionem termini paternitatis: in creatis vero filiatio non est, quæ constituit rem, quæ est filius, in esse personæ realiter distinctæ, & propterea non est necessarium, vt ingreditur constitutionem termini paternitatis. Falsum autem est, quod dicunt *Complutenses*, ex ratione relationis vt sic, ori, vt terminet se inuicem, tū ex dictis, tum etiam quia si ex ratione relationis vt sic oritur, vt relatiuum deberet referri ad aliud relatiuum constitutum per aliam relationem, quemadmodum refertur Pater diuinus ad Filium, sequeretur, quod relationes tertij generis, sic deberent referri, quod falsum est secundum omnes: nam licet referantur ad relatiuum secundum auctores primæ sententiæ, tamen non referuntur ad relatiuum constitutum per

aliam relationem, aliàs essent mutue relationes. Itaque, quod relationes diuinæ referantur ad se inuicem, non oritur etiam ex eo, quod sint diuinæ, & substantiales, vt aliqui dicunt, quia relatio similitudinis, quam dicit pater ad filium, non terminatur ad correlationem; & tamen est diuina, & substantialis, & infinita: oritur ergo ex ratione iam dicta, quia ipsæ sunt constitutiuæ intrinsecæ, extremorum in esse realiter distinctorum; & consequenter, quandoquidem relatio omnis terminetur ad terminum realiter distinctum à suo fundamento, paternitas diuina debet terminare filiationem diuinam, per quam constituitur filius realiter distinctus à patre.

Confirmatur, quia relatio in diuinis constituit suum fundamentum in esse realiter distincto à termino, & non præsupponit fundamentum à termino realiter distinctum, quamuis relatio creata hoc non habeat: ergo posset relatio in diuinis terminari ad relatiuum, licet relatio creata sic non terminaretur.

104. *Obiicies quarto,* sequeretur, quod Deus poneretur sub propria ratione absoluta in definitione creaturæ ordinis naturalis, & sic aliqua creatura ordinis naturalis, esset naturaliter incognoscibilis; quia non posset cognosci, nisi cognito Deo sub illa ratione: sic autem nequit cognosci naturaliter.

Respondeo, sub quacumque ratione referatur creatura ad Deum, Deum debere poni in definitione creaturæ, & si illa ratio nequit naturaliter cognosci, nec creatura etiam vt sic relata, cognosci poterit, & vt sic etiam erit incomprehensibilis; quatenus tamen refertur ad Deum sub conceptibus, quos possumus habere naturaliter de ipso, sic poterit cognosci naturaliter.

Præterea hoc argumentum vrgeri potest contra *Complutenses*, qui eo vtuntur: nam certum est, vt cognoscatur relatio aliqua, siue terminetur ad absolutum, vt nos tenemus, siue ad relatiuum, vt tenent aduersarij, debere necessario cognosci terminum, qui terminat ipsam, non solum secundum esse relatiuum formaliter, sed secundum esse absolutum, quod denominatur relatiuum: verbi gratia vt cognoscatur similitudo fundata in albo, debet necessario cognosci album, quod terminat ipsam: & non solum sufficit cognoscere, quod terminet, sed debet cognosci sub ratione albi, alias non sciemus illam relationem, quæ in albo fundatur, esse similitudinem potius, quam dissimilitudinem, vt est euident, tunc sic: ergo si aliqua creatura dicat relationem ad Deum, debet cognosci Deus non solum sub denominatione relatiua, sed sub ratione illa, quæ præexigitur in ipso, vt habeat illam denominationem, & sic conuincit tota difficultas obiectionis, vt manifestum apparet.

105. *Obiicies quinto:* illud est terminus relationis, quo posito ponitur, & quo ablato aufertur: sed posita correlatione ponitur, & ea ablata aufertur: ergo.

Respondeo, distinguendo maiorem: si sit aliquid prius, transeat, si non sit, nego maiorem: correlatio autem non est prior relatione.

Respondeo secundo, simpliciter negando maiorem, quia sic fundamentum proximum esset terminus, quia eo posito & ablato ponitur & aufertur relatio.

Obiicies sexto, Datur oppositio inter correlatiua quæ talia formaliter: ergo vnum correlatiuum formaliter terminatur ad alterum formaliter.

Respondeo, negando consequentiam, solum enim sequitur, quod vnum ex ipsis sit distinctum realiter ab altero, & quod terminetur ad aliquid, ad quod non terminatur alterum, & quod non possit esse in eodem fundamento cum altero, quod non est contra nos.

Respondeo tertio, distinguendo consequens, quatenus sunt opposita, transeat; quatenus referunt fundamenta sua alio modo, nego.

QVÆSTIO VIII.

Virum vna relatio possit fundare aliam relationem.

106. *S*ensus huius questionis est, an quemadmodum vnum album refertur ad aliud per relationem similitudinis, distinctam realiter aut modaliter ab extremis, ita etiam illa similitudo referatur per aliam relationem similitudinis

ad

ad aliam similitudinem, aut per relationem dissimilitudinis ad paternitatem, aut alias relationes, quibus est dissimilis.

Prima sententia est negatiua. Ita D. Thomas 1. p. quæst. 42. ar. 1. Caiet. Canariensis, Vazq. Molin. Ferrar. 4. contra gentes, Soncin. 5. Metaph. quæst. 29. Didacus à Iesu disp. 14. q. 3. & alii.

Secundam sententiam extreme oppositam & affirmatiuam tenet Doctor in 2. dist. 1. q. 4. & in 4. dist. 6. q. 10. quem præter suos sequuntur Suarez disp. 47. Metaph. sect. 1. Ruinus quæst. 11. huius predicamenti.

CONCLUSIO.

Vna relatio fundatur in alia. 107. Hæc secunda sententia, tenens unam relationem posse fundare aliam relationem, est vera.

Probatur primo, quia duæ paternitates sunt eiusdem speciei, & possunt esse sine se inuicem: ergo tam bene dicunt relationem similitudinis ad se inuicem, quam duo homines, vel duæ albedines. Probatur consequentia, quia ideo duæ albedines dicunt relationem similitudinis superadditam, quia sunt eiusdem speciei, & possunt esse sine se inuicem.

Respondent aliqui, duas paternitates non esse eiusdem speciei proprie loquendo. *Contra* quia sic posset dici, quod duæ albedines, aut duo homines non essent eiusdem speciei proprie loquendo; eadem enim est ratio de vtriusque.

Dices disparitatem esse, quia ex eo, quod paternitates essent eiusdem speciei proprie loquendo, sequeretur inconueniens, nimirum processus in infinitum; hoc autem non sequeretur ex eo quod Petrus, & Paulus essent eiusdem speciei proprie loquendo.

Contra primo, quia falsum est sequi illud inconueniens, ut patet ex solutione obiectionis.

Contra secundo, quia quidquid inconueniens sequitur ex eo, quod relationes essent eiusdem speciei proprie loquendo, sequitur etiam ex eo, quod quæcunque alia indiuidua essent eiusdem speciei, essent enim eadem ratio colligendi de vno, ac de aliis; & propterea si sequatur inconueniens ex eo quod aliqua ex illis sint eiusdem speciei, sequetur etiam ex eo quod vlla ex illis sint eiusdem speciei.

Confirmatur, quia qui soluet argumenta contra identitatem specificam relationum, potest argumenta soluere contra identitatem specificam hominum: ergo debet negare talem identitatem inter homines etiam.

Confirmatur secundo, quia non potest assignari quid sit esse eiusdem speciei proprie loquendo, nisi duæ paternitates sint eiusdem speciei proprie loquendo.

108. Respondent ergo alii, duas paternitates esse similes essentialiter, & dissimiles etiam aliis relationibus, non tamen per relationem à se realiter distinctam; & consequenter ex identitate, seu similitudine duarum relationum non colligi quod vna relatio possit fundare alteram à se realiter distinctam.

Contra hoc replicant aliqui Scotista, quod inde sequeretur eandem relationem esse primi, & secundi generis, esse similitudinem, & dissimilitudinem: sed hoc est absurdum, quia similitudo, & dissimilitudo sunt species completæ relationis essentialiter oppositæ: ergo non possunt identificari realiter, & consequenter vna relatio non potest esse realiter similitudo, & dissimilitudo primi, & secundi generis.

Verum hæc replica non videtur multum vigere in sententia ipsiusmet Scoti, & horum Scotistarum, quia relatio similitudinis albi ad album est dissimilis ipsi albo, quod refert, & tamen non per aliam relationem, & consequenter est realiter similitudo, & dissimilitudo. Similiter relatio, in qua ponunt Scotista hi cum Scotio statum ita ut non possit fundare aliam relationem, est similis & dissimilis aliis relationibus, & tamen non per relationem à se realiter distinctam: ergo non est absurdum, quod eadem relatio sit realiter similitudo & dissimilitudo respectu diuersorum terminorum, aut quod sit relatio primi aut secundi generis. Ad id autem quod opponitur in re-

plica nimirum similitudinem, & dissimilitudinem esse species completas relationis ut sic, concedendum est de similitudine & dissimilitudine realiter distinctis, negandum vero de similitudine & dissimilitudine realiter identificatis; aut certe fatendum est species completas & distinctas posse identificari realiter.

109. Contra ergo illam solutionem aliter: Quidquid est seipso tale, non potest esse quin sit tale: sed paternitas potest esse & non esse similis alteri paternitati, quando scilicet altera non existeret: ergo non est similis alteri paternitati seipsa, sed per similitudinem à se distinctam. Probatur maior à posteriori, quia colligimus aliquid non esse seipso tale ex eo, quod possit esse, quin sit tale: ergo quod potest esse quin sit tale, non est seipso tale. Probatur etiam à priori, quia quidquid habet necessario formam, à qua denominatur tale, necessario est tale semper: sed quidquid est seipso tale, habet necessario & semper formam à qua sic denominatur, nimirum suam entitatem: ergo necessario est semper tale.

Confirmatur hoc, quia eodem modo quo diceretur paternitas esse similis alteri seipsa, posset dici quod albedo esset similis seipsa: sed consequens est falsum secundum aduersarios: ergo & antecedens. Ve autem vis huius rationis nostræ melius capiat, & tota hæc materia.

110. Aduertendum est, præcipuum, imo solum fundamentum asserendi, & probandi, quod dentur relationes realiter distinctæ à fundamento, esse nouam denominationem intrinsecam, quam possit res habere & non habere: illa enim noua denominatio, si sit ad aliud, erit relatiua, & consequenter proueniet à relatione, & si possit esse fundamentum sine tali denominatione, inde colligitur quod relatio, à qua prouenit, sit realiter distincta à fundamento. Quod si fundamentum non possit esse sine aliqua tali denominatione, etiam relatiua, quam habet, certe nullum superest fundamentum colligendi, quod relatio, à qua prouenit talis denominatio, sit realiter distincta ab illo fundamento: & hinc optime concluditur scotus, quod omnis relatio creaturæ ad Deum, sine qua nequit esse creatura, sit identificata realiter creaturæ.

Hoc bene animaduerso non erit difficile scire quamnam relationes realiter identificentur suis fundamentis, & quæ non. Cum ergo paternitas possit esse sine denominatione similis ad aliam paternitatem, optime colligitur quod illa similitudo, à qua sic denominatur, sit realiter distincta ab ipsa, & consequenter quod vna relatio possit fundare aliam relationem.

111. Obicitur primo, Ideo in communi & vera sententia vno materiæ ad formam non vnitur materiæ per aliam vnionem, quia ipsamet est ratio formalis vniendi, & similiter inherentiæ actualis accidentis ad subiectum non inheret accidenti per aliam inherentiæ, sed seipsa, quia est ratio formalis inherendi, hoc est ratio, à qua formaliter habet accidens inherere: ergo quandoquidem paternitas sit ratio formalis referendi patrem, non debet ipsa per aliam relationem referri.

Respondet distinguendo consequens ad patrem, seu ad filium, concedo consequentiam; ad aliquid aliud, nego consequentiam. Itaque ex hac obiectione solum habetur quod quemadmodum vno materiæ ad formam non vnitur ipsi materiæ aut formæ per aliam vnionem, quia ipsa est ratio essentialis vniendi ipsa, ita etiam paternitas, quia est ratio essentialis referendi patrem ad filium non potest referri ad patrem aut filium per ullam aliam rationem: & totum hoc est verum, & fundatum in doctrina iam præmissa, quod scilicet non est necessarium, ut denominatio, sine qua subiectum nequit esse, proueniat à forma realiter distincta à subiecto. Hinc enim sequitur quod, quandoquidem vno nequeat esse quin sit vnita materiæ, & formæ, eo modo quo vnitur ipsis, non habeat denominationem vniti ad ipsa per aliam vnionem à se realiter distinctam: & idem de inherentiæ accidentis ad subiectum, & de paternitate etiam comparata ad patrem & filium. Quod si vno posset vniri alicui, sine quo posset esse, certe deberet vniri ipsi per aliquid aliud, & non seipsa: unde si vniones partiales animæ ad corpus vniantur inter se, certe debent vniri per

Melior refutatio resp. p. 108.

Refutatio aliquorum Scotistarum.

Cur vnio
nequeat
viri per
aliā
vnionem,
relatio ve-
ro possit
referri
alia rela-
tione.

vnionem superadditam ipsis, quia potest qualibet ex illis esse sine eo quod vnatur alteri, nimirum vnio partialis animæ ad caput potest esse sine vnione eius ad brachium. Cum ergo paternitas possit esse sine similitudine ad aliam paternitatem, sequitur quod, si sit similis ipsi, hoc habeat ab aliquo alio realiter distincto.

112. *Quod si querat*, quare, si similitudo vna potest esse similis alteri similitudini per relationem distinctam, similiter vnio materiæ ad formam non possit vniri aliis extremis per aliam vnionem.

Respondet solutio huius non spectare ad propositum, quia ad propositum solum spectat scire, utrum si vniretur, vniretur per formam à se distinctam, an seipsa; an autem possit vniri vel non possit, est alterius considerationis.

Confirmatur hoc, quia aduersarii fatentur vnā similitudinem esse similem alteri, licet non per similitudinem à se distinctam, & tamen non concederent vnionem materiæ ad formam esse posse vnitam aliis extremis, nec per seipsam, nec per formam à se distinctam, ergo non ex eo quod relatio possit referri ad alia quam ad illa extrema, quæ refert, potest colligi quod vnio possit vniri aliis extremis, quam illis quæ vnigratio autem huius, ut dixi est alterius considerationis, & impertinens ad propositum.

Tamen ut hoc etiam sciatur. *Respondendum* est rationem esse, quod vnio habet ex natura non posse esse in aliquibus extremis, nisi vnatur, quia hoc est officium & essentia eius vnire extrema, inter quæ reperitur; quare si vniretur aliis extremis quam materiæ & formæ, deberet vnire illa extrema; & consequenter esset ratio essentialis vnendi illa; sed hoc est falsum, quia sic non posset esse, quin reperiretur inter illa, & quoniam illa vniret, quod est absurdissimum.

113. *Obiicies secundo principaliter*: si relatio fundaret relationem, sequeretur processus in infinitum, quia sicut vna fundaret vnā, sic alia alteram, & sic in infinitum; non est enim maior ratio, quare similitudo albi ad album esset similis alteri similitudini per similitudinem à se distinctam & in se fundatam, quam illa similitudo in ipsa fundata esset similis per alteram similitudinem, & sic in infinitum.

Respondent ad hoc, quod est fundamentum principale oppositæ sententiæ, quidam Scotistæ, quod non daretur processus in infinitum, quia cum fundamentum relationis debeat esse perfectius relatione in ipso fundata, aliquando deueniret ad aliquam relationem, quæ esset tam exigua entitatis & perfectionis, ut non posset fundare aliam relationem.

Sed hac responsio non placet, tum quia fundamentum rei subiectæ non debet semper esse perfectius illa re, ut supponit responsio nam qualitas secundum communem omnium sententiam est perfectior quantitate, & tamen subiectatur in ipsam etiam & præcipue, quia si potest in illa relatione, quæ est tam exigua perfectionis, saluari noua denominatio sine noua forma, potest in quacumque alia re, & sicut soluerentur argumenta in vno, ita soluerentur in omnibus.

Confirmatur primo, quia si est tam exigua entitatis, ut non possit fundare aliam formam relationem; ergo non debet habere denominationem talis formæ, nihil enim debet habere denominationem formæ, cuius est incapax: hinc enim Angelus non potest habere denominationem quanti, quia non potest habere ipsam quantitatem molis, à qua prouenit talis denominatio.

Confirmatur secundo, quia si potest saluari denominatio noua absque noua forma, ex eo quod fundamentum sit tam exigua entitatis, ut non possit recipere nouam formam, posset dici quod prima relatio esset tam exigua perfectionis, ut non posset fundare alteram, & non est vlla ratio, quæ probaret oppositum, quia omne argumentum quod posset fieri ad probandum quod esset perfectio sufficiens in prima relatione, posset solui sicut solueretur ab aduersariis de vltima relatione.

Confirmatur tertio, quia satis probabile est nullam relationem dēdere perfectionem aliquam præter perfectionem quæ est bonitas entis ut sic, quæ etiam reperiretur in

quocumque ente, atque adeo in vltima relatione, in qua esset status.

114. *Respondet ergo Suarez primo* non esse absurdum quod darentur infinitæ relationes actu; relationes enim sunt minimæ entitatis. *Sed reuera* contra infinitatem categorematicam relationum faciunt omnia argumenta, quæ probant non dari infinitum actu in multitudine: nam ad huiusmodi infinitum, ut tale, impertinens est perfectio aut imperfectio entitatum, ex quibus consistit. *Deinde* ut postea ostendimus, falsum est quod si queretur ex conclusione dari istum processum in infinitum.

Respondet etiam secundo negando sequelam, quia licet vna relatio fundare possit aliam relationem distinctam denominationis, v. g. paternitas similitudinem, similitudo dissimilitudinem; tamen vna relatio nequit fundare aliam relationem eiusdem denominationis, v. g. similitudo nequit fundare aliam similitudinem, nec paternitas paternitatem: non dantur autem tot relationes diuersarum denominationum, quot sufficiunt ad processum in infinitum.

Verum neque hac etiam solutio placet propter duo, primum est, quia si potest similitudo esse similis de nouo sine alia forma superaddita, quare etiam paternitas non posset esse similis de nouo sine forma superaddita?

Dices, quia nihil potest dare denominationem similis nisi sit similitudo, vel habeat similitudinem: paternitas autem est similis: ergo cum non sit similitudo, debet habere similitudinem à qua sic denominetur: similitudo autem est similitudo, & propterea potest habere denominationem similis à seipsa.

Contra, quia ut supra dixi, implicat quod aliquid sit seipso tale, nisi sit necessario tale: ergo si similitudo non sit necessario similis alteri simili, ut nō, sine qua potest esse, non erit seipsa similis ipsi. *Deinde* vnde colligitur, quod paternitas non sit realiter similitudo, non quæ denominat aliud simile, sed quæ denominet seipsam simile, si similitudo sit similitudo, à qua ipsa denominatur similis: Ut aduertatur autem vis huius vltimæ replicæ, aduertendum in sententia *Suaris* similitudinem posse considerari dupliciter, & ut denominat aliud simile, & ut denominat seipsam similem, & secundum vtramque rationem est similitudo. Vis ergo replicæ consistit in hoc, quod non possit assignari ratio, cur paternitas non possit habere rationem similitudinis posteriori modo, licet non possit habere rationem similitudinis priori modo.

Secundum est, quod non saluat processum in infinitum, quia licet similitudo non possit fundare similitudinem, tamen potest fundare dissimilitudinem, & dissimilitudo illa potest fundare similitudinem alteram, & illa alia similitudo aliam dissimilitudinem, & sic in infinitum.

115. *Itaque respondeo aliter ex principiis Doctoris nostri* negando sequelam, quia, ut antea dixi, nulla res refertur ad aliam rem, sine qua nequit esse, per relationem à se realiter distinctam, non enim potest habere ad talem rem nouam denominationem; noua autem denominatio est vnica & potissima via colligendi relationem distinctam realiter à fundamento. In processu vero multarum relationum aliquando venietur ad relationem aliquam, quæ non habet aliquem terminum, sine quo posset esse, ad quem referretur per relationem aliam à se realiter distinctam, & consequenter in illa relatione dabitur status, v. g. paternitas Ioannis est similis paternitati Petri similitudine à se realiter distincta, illa tamen similitudo non est similis similitudini, quæ fundatur in paternitate Petri per similitudinem à se distinctam, quia nequit esse similitudo paternitatis Ioannis ad Petri paternitatem, quin sit similitudo paternitatis Petri ad paternitatem Ioannis.

116. *Dices* hinc habetur, quod similitudo illa non possit per aliam referri ad similitudinem sibi correlatiue oppositam, sed non habetur quin possit referri ad aliquid aliud per relationem à se distinctam.

Respondet posse referri ad quemcumque alium terminum, sine quo nequit esse, per relationem à se distinctam, sed non sunt infinita actu existentia, ad quæ sic referri possit, & consequenter non habebit infinitas relationes.

Dices adhuc: sicut illa potest habere similitudinem ad aliud

aliud, ita similitudo in ipsa fundata potest rursum ad aliud habere similitudinem.

Respondeo, semper hoc esse verum, antequam veniatur ad relationem illam, quæ non haberet aliquid, sine quo nequirit esse: quod autem aliquando veniretur ad talem, patet, quia semper in progrediendo debet assignari pro termino, ad quem referretur relatio, aliquid distinctum à terminis relationum præsuppositarum: nam nequit esse sine illis terminis, & consequenter ad illos non referretur per relationem à se distinctam; cum ergo non sint termini in infinitum actu distincti, non ibitur in infinitum in relationibus.

117. *Sed quæres adhuc*, quare saltem fundamentum ultimum istius ultimæ relationis, nimirum Ioannes, aut Petrus, non referretur relatione reali ad illam ultimam relationem; videtur enim, quod possit sic referri, quia potest esse sine illa: quod si possit, sequitur de facto dari infinitas relationes, quia si Ioannes dicat relationem dissimilitudinis ad paternitatem, similiter dicet aliam relationem dissimilitudinis ad illam dissimilitudinem, & aliam ad illam, & sic in infinitum, quia potest esse sine omnibus illis.

Respondeo, nullum subiectum referri ad relationem in se subiectam, siue mediate, siue immediate per relationem distinctam ab ipsa, quamvis possit esse sine ipsa: sicut enim relatio subiecta in subiecto potest referre ipsum ad alia, ita etiam potest ipsum referre ad seipsum; & hoc colligitur etiam vterius ex eo, quod non esset signum aliquod distinctionis realis inter relationem qua referretur Ioannes ad paternitatem suam, & paternitatem: ergo non debet dici, quod referretur ad paternitatem per relationem realiter distinctam ab ipsa.

Deinde non ex denominatione noua quomodocumque colligitur relatio realis distincta ab extremis, quæ ad se inuicem denominantur, sed ex denominatione noua, quæ posset non esse, quamvis quodlibet ex extremis existeret. Cum ergo relatio subiecta in subiecto non possit existere, quin subiectum habeat necessariò omnem illam denominationem, quam ad ipsam habet, optime colligitur, quod illa denominatio non proveniat ab aliquo realiter distincto ab illa relatione.

118. *Obiicies ultinò*: sequeretur, quod totum esse relationis non esset ad aliud se habere, quia scilicet præter hoc, quod est referre fundamentum, adhuc esset subiectum alterius relationis.

Respondeo breuiter negando sequelam, & ad probationem dico, quod esse subiectum alterius relationis duobus modis potest intelligi, actu scilicet, vel aptitudine: & quouis modo intelligitur, non est de essentia relationis; non si intelligatur actu, quia relatio potest esse sine eo, quod actu subiectet aliam relationem; non etiam si intelligatur aptitudine, quia illa aptitudo non est nisi proprietas relationis, proprietas autem non est de essentia rei. *Deinde* quando dicitur, quod relatio habet totum suum esse ad aliud, sensus est quod nihil aliud faciat circa subiectum suum, quam actu ipsum referre, & quod non possit esse quin ita ipsum referat: hoc autem est verum, quamvis sit subiectum alterius relationis: ergo esse subiectum alterius relationis non tollit, quo minus tota eius essentia sit ad aliud se habere in sensu, in quo illud debet intelligi.

QVÆSTIO IX.

Quodnam sit supremum genus prædicamenti Ad aliquid, & quænam sint proprietates Relationum.

Hanc difficultatem magis intricatam, quam vtilem, absque enumeratione modorum dicendi expediā.

CONCLUSIO.

119. *Summum genus huius prædicamenti est relatio intrinsecus adueniens realiter separabilis à fundamento, communis vniuerso omnibus talibus relationibus.* Hæc in re est communis. *Probat*ur, quia aliquod debet assignari, nihil autem convenientius assignari potest quam talis relatio.

Obiicies: non potest abstrahi ab omnibus relationibus huius prædicamenti aliqua ratio communis prædicamentalis: ergo non debet assignari aliquod vnum supremum genus huius prædicamenti. *Probat*ur antecedens, quia

non potest abstrahi ab omnibus fundamentis relationum particularium aliquod vnum fundamentum vniuersum ipsis: ergo neque potest abstrahi à relationibus illis particularibus aliqua relatio vna, ipsis vniuersa. *Probat*ur consequentia, quia illa relatio deberet habere vnum fundamentum abstractum à fundamentis aliarum relationum.

Respondeo negando antecedens cum consequentia suæ probationis, & probatione eiusdem: quia cum relationes possint fundari in rebus primo diuersis, v. g. in rebus diuersorum prædicamentorum, quæ non conueniunt in aliquo conceptu communi prædicamentali, non est necesse vt relatio, vt sic, habeat fundamentum vnum prædicamentale; & eadem etiam ratione sequitur, quod non debeat habere aliquem vnum terminum prædicamentalem. Itaque fundamentum relationis vt sic non debet esse aliquod vnum determinatum, sed sufficit vt sit indeterminatum.

Dices: relationes sumunt speciem à fundamento & termino: ergo relatio vt sic, debet habere aliquem vnum terminum & aliquod vnum fundamentum. *Respondeo* distinguendo antecedens: relationes, quæ distinguuntur specie, aut numero ab aliis, transeant quæ non sic distinguuntur, nego antecedens: relatio autem vt sic non distinguitur specie, aut numero ab aliis, quandoquidem includatur in omnibus illis essentialiter.

120. *Obiicies secundo*: Relationi omni debet correspondere correlatio: ergo & relationi vt sic, & consequenter non datur vna aliqua relatio, quæ sit supremum genus huius prædicamenti. *Probat*ur hæc consequentia, quia relatio, quæ est supremum genus, est communis omnibus aliis relationibus, & superior illis: sed relatio habens correlationem non est superior illa: ergo quandoquidem nulla possit dari relatio sine correlatione, non potest assignari relatio quæ sit supremum genus.

Respondeo negando antecedens, quia relationes tertij generis non habent correlationes secundum communem sententiam, ex quo patet manifeste quod relatio vt sic, quæ est supremum genus huius prædicamenti, correlationem non habeat: quia si haberet, necessario omnis relatio contenta sub ipsa, deberet habere correlationem.

Respondeo secundo distinguendo antecedens: relationi cuique particulari, transeant relationi, vt sic, abstractæ ab omni relatione, nego antecedens.

121. Hæc de prima parte quæstionis sufficient: quantum autem ad secundam, *Prima proprietas* relatiuorum est habere contrarium. Hæc autem, si de contrario proprie dicto intelligatur, non conuenit omnibus relatiuis, imò nullis formaliter vt talibus conuenit, sed solum ratione fundamenti; nunquam enim vna relatio potest formaliter ratione sui expellere aliam relationem; sed ex eo quod fundamentum proximum relationis vnius expellit formaliter fundamentum proximum alterius relationis, tanquam suum contrarium, dicitur etiam relatio, quæ sequitur ad ipsum, expellere relationem sequentem ad alterum fundamentum, quod expellitur; v. g. dissimilitudo, quam habent duo parietes in albedine & nigredine, dicitur habere pro contrario similitudinem in albedine aut nigredine, quia, si introducatur albedo in extremo nigro, aut nigredo in extremo albo, expelleretur illa dissimilitudo, & loco ipsius esset similitudo.

Confirmatur hoc, quia *Philosophus* cap. de Quantitate dixit relationes non habere contrarium: ergo cum hic dicat quod habent contrarium, debet intelligi in sensu fundamentalis, non formali, modo iam explicato.

122. *Secunda proprietas* est suscipere magis & minus: quod etiam intelligendum est fundamentaliter, seu ratione rationis fundandi, aut terminandi, nam similitudo intenditur aut remittitur non per se, sed ex remissione aut intensione albedinis, v. g. siue ex parte fundamenti, siue ex parte termini: & ratio huius est, quia sicut relationes huius prædicamenti non producantur per se, hoc est, actione ad illas immediate terminata: ita neque intendi, neque remitti possunt per se, sed tantum ratione alterius. Sed controuertitur hic, utrum quando intenditur similitudo v. g. acquiratur aliqua noua entitas relatiua; an vero prior

Relatio vt sic non debet habere fundamentum vnum vt sic sibi correspondens.

Relatio vt sic non debet habere correlationem.

Prima proprietas relatiuorum est habere contrarium.

Secunda proprietas est suscipere magis & minus.